DOI: 10.5281/zenodo.14729846

Uluslararası Kamu Diplomasisi Bağlamında Çin ve Türkiye Arasındaki Kültürel Etkileşimin Temsili Olarak Konfüçyüs Enstitüsü

Ekin Bahar İlik[*]
Zeynep Nihan Bakır[**]
Özgür Aslan[***]

Öz: Savunma sanayii başta olmak üzere teknolojik gelişmeler, ülkelerin uluslararası ilişkiler alanında büyük dönüşümler yaratmaktadır. Bu dönüşümler ekseninde de dış politika da kimi zaman çatışmalara yol açacak süreçler yaşanabilmektedir. Ülkelerin uluslararası alanda bir dış politika aracı olan diplomasi olgusu bu noktada önem kazanmaktadır. Küresel devletler başta olmak üzere birçok ülke diplomasi kavramına önem vererek; kamu diplomasisi, kültürel diplomasi, insani diplomasi, eğitim diplomasisi, istihbarat diplomasisi vb. alanında çalışmalarını da yoğunlaştırmaktadır. Bu çalışmada küresel bir güç, ekonomik bir dev ve kalabalık bir nüfusa sahip olan Çin Halk Cumhuriyeti'nin yumuşak güç aracı olan kültürel diplomasisi ele alınmıştır. 2004 yılında faaliyete başlayarak dünya genelinde ofislerinin sayısını hızla çoğaltan Konfüçyüs Enstitüsünün Türkiye'de iş birliği yaptığı üniversitelerdeki (Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul Okan Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi) merkezleri ele alınmıştır. Çalışma, Konfüçyüs Enstitüsünün Türkiye'ye yönelik faaliyetleri ekseninde şekillenmekte olup ilgili enstitünün faaliyetlerinin daha çok eğitim ve Çincenin öğretilmesine ilişkin çalışma alanlarının olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Konfüçyüs Enstitüsü, Kültürel Diplomasi, Yumuşak Güç, Çin.

Confucius Institute as a Representation of Cultural Interaction Between China and Turkey in the Context of International Public Diplomacy

Abstract: Accompanying with the technological progress, especially in the defense industry, international relations, which goes through new developments day-by-day

[*] Dr. Öğretim Üyesi, Avrasya Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Görsel İletişim ve Tasarımı Bölümü https://orcid.org/0000-0002-5991-6617, ekinbahar.ilik@avrasya.edu.tr

[**] Dr. Öğretim Üyesi, Avrasya Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü, https://orcid.org/0000-0001-9989-2042 , zeynepnihan.bakir@avrasya.edu.tr

[***] Dr. Öğretim Üyesi Avrasya Üniversitesi/İletişim Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü, https://orcid.org/0000-0003-3267-5064 ozguraslan9015@gmail.com

Citation | 引用 | Alıntı: İlik, E. B., Bakır, Z. N., Aslan, Ö. (2024). "Uluslararası kamu diplomasisi bağlamında Çin ve Türkiye arasındaki kültürel etkileşimin temsili olarak Konfüçyüs Enstitüsü." *Journal of Chinese Research, 1*, 67-88. https://doi.org/10.5281/zenodo.14729846

Translation of the Title in Other Languages | 标题的其他语言翻译 | Diğer Dillerde Başlığın Çevirisi:
《国际公共外交背景下中土文化互动代表之孔子学院》[Guoji gonggong waijiao beijingxia Zhongtu wenhua hudong daibiao zhi Kongzi xueyuan]

Plagiarism Check & Peer Review: This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees
抄袭检测与同行评审：本文已通过抄袭软件扫描，并由至少两名审稿人审阅.
Aşırma İncelemesi ve Akran Değerlendiresi: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem değerlendirmesinde geçmiştir.

Article Type: Research Article | **文章类型：研究文章** | **Makale Türü**: Araştırma Makalesi
Submission | 提交 | Gönderim: 23.10.2024 **Accepted | 接受 | Kabul**: 17.10.2024:, **Published | 出版 | Yayın**: 30.10.2024

Journal of Chinese Research is licensed under a Creative Commons Attribution- NonCommercial- NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0). | 中国研究杂志 [Zhongguo yanjiu qikan] 署名–非商业性使用–禁止演绎 4.0 协议国际版| Çin Araştırmaları Dergisi, Creative Alıntı- GayriTicari- Türetilemez 4.0 Uluslararası (CC BY-NC-ND 4.0) ile lisanslanmıştır. e-ISSN: 3062-1453 | chineseresearches.net | info@chineseresearches.net |

for countries to achieve success in their foreign policies, also face deadlocks, and as a result conflicts become inevitable. This presents the pinpoint where the importance of the concept of diplomacy arises. Many countries, especially global nations, attach high importance to the diplomacy and focus the fields of public diplomacy, cultural diplomacy, humanitarian diplomacy, educational diplomacy, intelligence diplomacy, so on. This study analyzes the cultural diplomacy of the People's Republic of China, a global power, an economic giant with a large population, using it as a soft power tool. The centers of the Confucius Institute, which started operating in 2004 and rapidly increased the number of its offices around the globe, including universities in Turkey with which it cooperates (Middle East Technical University, Boğaziçi University, Istanbul Okan University and Yeditepe University) are put under discussion. The study is shaped around the activities of the Confucius Institute in Turkey, and it is observed that the activities of the relevant institute are mostly in the fields of education and teaching Chinese language.

Keywords: Confucius Institute, Cultural Diplomacy, Soft Power, China.

Giriş

Gelişen iletişim teknolojileri ve globalleşme ekseninde yaşanan değişimler, uluslararası zeminde devletlerin ekonomi politik ve kültürel alanlarındaki faaliyetlerini de dönüştürmüştür. Özellikle uluslararası dış politika ilişkilerindeki iletişimin sağlanması, medya hizmet sağlayıcıları aracılığıyla gerçekleşirken bu araçları kullanan aktörler de önemli bir konumdadır. Bu anlamda, kamu diplomasisi, kültürel diplomasi ve yumuşak güç gibi kavramlar da çağımızın gerektirdiği dijital dönüşümler kapsamında yeni bir boyut kazanmıştır.

İletişim bilimlerinin gündemdeki tartışma konularından biri de yumuşak güç yaklaşımı kavramıdır. Kültürlerarası iletişimin önemi 21. yüzyılda yaşanan dönüşümler ile artmış olmakla birlikte hükümet dışında yer alan aktörlere de konuya ilişkin olarak daha çok görev yüklenmiştir. Ülkeler açısından yaşanan bu gelişmeler yumuşak güç yaklaşımlarına ilişkin ilgiyi artırmıştır. Yumuşak güç kavramı bu açıdan stratejik iletişim yaklaşımı olmakla beraber kültür bu kavramın en geniş uygulama alanı olarak kendini göstermektedir (Akgün, 2024, s. 209).

Kültüre yönelik çalışmalar başta olmak üzere ülkelerin tanıtılması, toplumların kendine özgü kültürel unsurları, dilleri, kültürel mirası ve tarihinin diğer toplumlar tarafından bilinirliğinin artırılması ve buna ilişkin olarak kültürel ortaklı kurmak gibi faaliyetler kültürel diplomasinin gerçekleştirilmesi için gereksinim duyulan alanlardır. Bu bağlamda kültürel diplomasi kültürü odağına alarak geliştirilen ülkelerin dış politika alanlarında dış ülkeler ile uluslararası ilişkilerin ve iletişimin sağlanması için gereksinim

duyulan bir kavram olarak nitelendirilebilir. Bu çalışma kapsamında kültürel etkileşimin ana unsuru olarak kültürel diplomasi kavramının Çin Halk Cumhuriyeti tarafından kurulmuş olan Konfüçyüs enstitülerinin Türkiye'deki üniversitedekilerdeki faaliyetleri ve çalışmaları araştırılmış olup Çin dilinin, kültürün ve kültürel unsurlarının bu enstitülüler aracılığıyla tanıtılması ilişkin bir inceleme yapılmıştır. Çalışmanın örneklemi Konfüçyüs Enstitüsünün Türkiye'deki anlaşma üniversitelerdeki genel görünümüdür. Bu kapsamda Konfüçyüs enstitülerinin Türkiye'deki faaliyetlerine ilişkin web siteleri nitel bir araştırma yöntemi olan betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir.

1. Kültür ve Kültürel Etkileşim

Kültür olgusuna ilişkin yapılan tanımlar farklı bakış açıları ile zenginleştirilmiştir. Bu anlamda kültürün ne olduğuna ilişkin genel bir tanımın varlığı tartışılabilir bir boyuttadır. Kültür İngilizcedeki ilk kullanımına bağlı olarak ekinlerin, hayvanların yetiştirilmesi ve dinsel tapınma ile ilişkili bir biçimdeydi. Kavramın, bireysel insan aklının geniş bir öğrenme sürecine ve kişisel görgünün geliştirilmesi yönelik olarak uygulanması ise 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar olan süreyi kapsamaktadır (Smith, 2007, s. 13). Bu durum, toplumların gelişme süreçlerinde kültürün, kavramsal olarak etki düzeyinin anlamlandırılmasını ortaya koymaktadır. Aklın etkin bir biçimde geliştirilmesi, kültür kavramı ile ilişkili biçimdedir. Dolayısıyla genel olarak bu gelişim düzeyi kültür kavramı tarafından kuvvetli bir kazanım olarak görülür (Williams, 1993, s. 9).

Öznesi insan olan her şeyde kültürün çok yönlü olması toplumların birbiri ile etkileşim biçimine yönelik olan ortak bir alanı da yaratmaktadır. Bu alan içerisinde kültürün toplumsal yeniden üretimini sağlayan bir güç olduğunu belirten Williams'a göre ise kültür araştırması ise iletişim araçları ve ilişkileri, tarihsel ve toplumsal olmalıdır (Bourse & Yücel, 2021, s. 105). Kültür kavramı bu açıdan iletişim araştırmalarının odağında yer alan önemli bir boyuttur. Sosyal bilimlerin merkezinde yer alan kültürel çalışmalar, sanayileşme ve modernleşmeyle birlikte bu bilimlerin tartışma alanlarından biri haline gelmiş ve iletişim bilimcilerinin de etkilendiği geniş bir hareket alanı oluşturmuştur. Kültür endüstrisi kavramı içerisinde Frankfurt okulunun kültüre yönelik yaklaşımlarının yanı sıra İngiliz Kültürel Çalışmaları tarafından geliştirilen kültürel çalışmalar da bu alanları teşkil etmektedir (Güngör, 2013, s. 279).

Kültüre yönelik çalışmalar çerçevesinde de iletişim araştırmaları farklı kültürleri bu kültürlerin oluşturduğu değerleri, kimlikleri, dili, gibi pek çok farklı konuyu makro ve mikro yapılar ekseninde çözümlemeye çalışır. Dolayısıyla toplumsal süreçlerin üzerinde gerçekleşen her olay örgüsü iletişim çalışmaları açısından tarihsel, ekonomi politik ve kültürel açıdan analiz edilmeye çalışılır. Bu anlamda göstergeler, işaretler,

semboller de birer anlatı niteliğinde kültürleri analiz etmeye dönük mesaj niteliğinde ifade edilebilir.

Semboller vasıtasıyla da iletilerek benimsenen kültür, açık ya da örtük bir biçimde davranış örüntüleri olarak ya da davranışın nedeni olan örüntülerdir; bunlar somut eserler gibi insan topluluklarına ait olan farklı kavramları da oluşturmaktadır. Tarihsel açıdan belirlenmiş geleneksel düşünceler ve bu düşüncelere ilintili olan değerler kültürün merkezinde yer alırken, kültürel sistemler eylemlerin oluşmasını belirleyen bir şartlanma ve bu eylemlerin ürünleri olarak da nitelendirilebilir (Kroeber & Kluchohn, 1952, s. 181).

Toplumsal normların belirleniş biçiminden, bireylerin yaşamlarına ilişkin anlam dünyası inşa etmelerine yardımcı olan kültür olgusu, kültürlerarası etkileşimler aracılığı ile de farklı topluluklarının birbirini tanıması ve anlamasını sağlamaktadır. Bu tanıma biçimi evrensel bir iş birliği ve dayanışma kültürün oluşumunu desteklerken, bireylerin fikir dünyasını da geliştirmekte ve genişletmektedir. Globalleşmenin yaşandığı bu çağ, özgün nitelikte olan benzersiz kültürlerinde tek tipleşmesi tehlikesini ortaya koymuştur. Kültürel çeşitliliğin ve kültürlerin kaybedilmesine duyulan kaygı düzeyi beraberinde bu kültürlerin sürdürülebilirliğini sağlama açısından birtakım stratejilerin oluşturulmasını zorunlu hale getirmiştir (Kılınç, 2024, s. 254-255). Bu anlamda kültürün sürdürülebilirliğini sağlamak, farklı toplulukların birbiri ile ortak kodların üretimini gerçekleştirmek amacıyla, kültürel etkileşim ülkelerin birbirini tanıması bağlamında önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Dolayısıyla kültürün özgün değerini korumak ve bu değeri aktarmak iletişimsel bir etkinlikle mümkün olmaktadır. Bu noktada gelişmiş iletişim araçlarıyla, ülkelerin kendi özgün değerlerinin başka ülkelere aktarılması olanaklı hale gelmiştir. Dolayısıyla ülkelerin diplomatik ilişkileri çerçevesinde kültürel etkileşim kavramı da önemli bir unsurdur.

Coğrafi açıdan bir topluluktan diğer bir topluluğa geçişi tanımlayan kültürel yayılmanın bir sonucu kültürel etkileşim kavramını ortaya çıkarmıştır. Toplumlar birbirini kültür alışverişi ile tanımakta ve her toplum kültürel yayılma ile farklı toplumların kültürlerini etkilemektedir. Ancak her yeni kültür unsuru bir toplumun sosyal yapısına girdiğinde o toplumun kültürünün bir parçası olması için zaman gerekmektedir. Bunun yanı sıra, toplumun içindeki diğer kültür unsurları ile bir bütün olması ve özellikle toplumun yeni kültür unsuruna ilişkin kabulün sağlanması gerekmektedir (Tavkul, 2007, s. 26).

Kültür unsurlarının yeryüzündeki diğer toplumlar ile karşılaşması ve bu toplumlarının farklı kültürel unsurlarının benimsenmesi ülkelerin dış politikaları ile ilişkili bir biçimdedir. Kültürün tanıtımı bu kültürler aracılığıyla oluşturacak ortak akıl yürütme biçimlerini de etkileyecek bir zemin hazırlamaktadır. Dolayısıyla ekonomi politik açıdan da kültürel unsurların, miras değerlerinin diğer ülkeler tarafından

tanınırlığı ve bilinirliği kültürel etkileşimin sağlanması açısından da önem arz etmektedir. Bu kültürel etkileşimin sağlanması ülkelerin diplomatik ilişki biçimlerine yansıyan bir durum niteliğindedir. Bu açıdan kültürün sürdürülebilirliği diplomasi kavramı ile oldukça bağlantılı denilebilir.

Diplomasi ve kültür birbirileriyle bağlantılı bir biçimdedir. Bir ülkenin diplomatik hedefleri arasında kendi kültürel özelliklerini yansıtmak yatar, bu da kendi araçlarını üslubunu ve yöntemlerini etkilemektedir. Bir diplomasi aracı olarak kültür ülkelerin dış politika hedeflerine ulaşmasında önemli bir konumdadır. Devletler kültürel diplomasinin sonuçlarını olumlu olarak gördükleri için, devlet merkezli kurumsal plan ve programlar ekseninde kültürel diplomasiyi bir dış politika aracı olarak kullanmaktadırlar. Burada amaçlanan şey, kültürü dışarda tanıtmak ve yayılmasını sağlamaktır. Dış politikanın sürdürülebilirliğinin sağlanması için gerekli ortam kültür alanında tanıtım yapılmasıdır. (Önal, 2020, s. 217).

2. Çin ve Türkiye Arasındaki Kültürel Etkileşimin Tarihsel ve Kültürel Boyutu

Temel bir düzen eyleminde kültür olgusunun, inançları ve davranışları yönlendirdiği düşünüldüğünde, kültür, salt bir diplomasi aracı değil dış politikanın da temel sebebi olarak görülmektedir. Kültürel diplomasinin gerçekleşmesi için basit bir kültürel değişimin varlığı yeterli olmamakla beraber ancak belirli bir stratejinin parçası konumunda gerçekleşmesi mümkün olmaktadır. Tarihsel bir perspektiften, etnik gruplar ve uluslar arasındaki kültürel değişimlerin gelişiminin bir aracı olarak, kamu diplomasisi, siyasallaştırılmış bir ürün olarak, yanı sıra diplomatik alandaki faaliyetlerinin olgunluğunun göstergesi olduğu görülmektedir (Önal, 2020, s. 222). Dış politika açısından kültürel diplomasinin, ülkeler arasındaki iktisadi politik ve kültürel gelişimi ile ilişkili olarak ilerlediği görülmektedir. Bununla birlikte tarihsel açıdan devletlerin ortak kültürel kodlarının bir aradalığı kültürel, tarihi ve siyasi olarak da kültürel etkileşimlerine etki etmektedir. Ortak tarihi ve kültürel birikime sahip olan ülkelerden biri olan Türkiye ile Çin devletleri arasında kültürel diplomasinin arka planında uzun bir geçmişe dayanan kültürel etkileşim olduğu belirtilebilir.

Türkiye Cumhuriyeti ve Çin Halk Cumhuriyeti, siyasi kültürel ve tarihi bağların kuvvetli olduğu iki ülkedir. İki ülkenin aralarında oluşan kültürel etkileşim günümüzde de sürdürülmektedir. Çin medeniyeti, Orta Asya tarihi açısından önemli bir komşu medeniyet özelliği taşımaktadır (Kişi, 2024, s. 1). Dünya uygarlıkları üzerinde etkisi olan Göktürklerin faaliyetleri, Çin'in aydın sınıfı ve akademik alanda çalışmaları bulunan bürokratlar tarafından incelenmiştir. Türk tarihsel görüşüne ilişkin olarak, Orta Asya'da bulunan Türklerin gerek tarih kayıtlarında gerekse jeopolitik konum olarak ilk Çinlilerle yakın ilişkiler kurduğu görülmektedir. Türk tarihi açısından Doğu Göktürk

İmparatorluğu Çin tarih kayıtlarının odak noktası olan önemli bir konumdadır. Hunlardan Göktürklere ve Uygurlara kadar olan Türkler, Çin tarih kayıtlarına ''bir örnek'' şekilde alınmıştır. İç Asya tarihindeki Hunlara kadar Türk halkının tarihi Çin kayıtlarında yer almış ve Hunların da Hun-Türk oldukları sonucu ortaya çıkmıştır (Tao, 2022, s. 23-33).

İki medeniyet arasında binlerce yıl öncesine dayanan ilişkiler iki toplumun birbirini yakından tanıma fırsatını yaratmıştır. Anadolu'ya Türklerin gelmesi ile iki toplumun iletişiminde farklı süreçlerde yaşanmıştır. Bunun yanı sıra, her iki imparatorluk için on dokuzuncu yüzyıl birbirine benzer süreçlerden geçmiştir. Sömürge bir toplum olmamak için Batı emperyalizmine karşı verilen mücadelelerden biridir. Her iki toplumun da imparatorluk dönemini önemli bir devrimle kapatıp cumhuriyet rejimine geçmesi de 20. yüzyılda yaşanılan benzer bir durum niteliğindedir. Türkiye'nin devrim sonrası süreçte demokratik amaçlara yönelik ilerlediğini, Çin tarafından ise sosyal komünist bir devlet ve toplumsal yapının gayesini taşıdığı bilinmektedir (Kişi, 2024, s. 1-10). Binlerce yılık tarihe geçmişe sahip olan iki medeniyetin de zengin kültürel miras öğelerine sahip olduğu görülmektedir. Bu miras öğeleri somut olduğu kadar somut olmayan kültürel unsurları da kapsamaktadır. Dolayısıyla coğrafi konumun sağladığı ortak zemin içerisinde iki medeniyetin de kültürel olarak da etkileşimde bulunduğu gözlemlenmektedir.

Çin tarihinde edebi ve kültürel zenginliğin en yoğun görüldüğü dönem Tang Hanedanlığı dönemidir. Türk kültürünün yansımalarını, Türk kavimleri ile yaşanan askeri mücadeleler dışında Çin kültüründe görmek mümkündür. Çin toplumunun her kesiminde bu kültürel etkileşimin izlerini görmek mümkündür. Türk kavimlerinin müzik kültürünün, kültürel etkileşim örneği olarak Tang dönemi Çin müziklerini etkilediği görülmektedir. Çin müziğinin yeni müzik sistemlerine entegre olmasını zemin sağlayarak, değiştiren ve zenginleştiren dönem Türk müziklerinin etkisiyle oluşan kültürel etkileşimlerin bir sonucudur. Hem nitelik hem de nicelik açısından Çin müziği Türk müziklerinden etkilenerek çeşitlenmiştir (Öztürk, 2023, s. 55-56). Müzik, kültür, gelenek, dil ve edebiyat gibi pek çok ortak kültürel etkileşimin görüldüğü Çin ve Türk toplumları arasındaki kültürel birlikteliğin kamu diplomasisi alanına da taşındığı görülmektedir. Ulusal kültürel hedeflerini ve kültürel çıkarlarını korumak gayesiyle, oluşturulan kamu diplomasisi, kültürün, fikirlerin, kimliğin, geleneklerin paylaşımından yararlanarak bunları güçlendirmek amacıyla diplomatik faaliyetlerin bütününü oluşturmaktadır. Bu faaliyetler arasında, bir hükümet tarafından uluslararası alanda oluşturulan kültürel konferanslar, bu konfirmasyonlara, organizasyonlara, sergilere uluslararası katılım gibi kültürel çalışmalar ve resmi antlaşmaların uluslararası kültürel değişimler ile ilgili olarak imzalanması gibi diplomatik işler yer almaktadır (Önal, 2020, s. 220-221). Ülkelerin dış politikalarında Kültürel diplomasinin önemi siyasal ve ekonomik alanlarındaki iş birliği kadar önemli bir konumda yer almaktadır. Ülkelerin

uluslararası iş birliğindeki hareket alanlarından biri kültür diplomasinin etkin bir şekilde kullanımı da mümkün olmaktadır.

3. Kültürel Diplomasi ve Ülkeler Arasındaki Kültürel Etkileşim

Toplumların dönüşümü, ulusların yürüttüğü diplomasi anlayışının da dönüşümünü beraberinde getirmiştir. Devletler arasındaki ilişkileri düzenleyen diplomasi, dünya genelindeki değişimler doğrultusunda süreç içinde farklılaşmış, günümüzde yaygın olarak kabul gören kamu diplomasisi kavramı ortaya çıkmıştır.

Bir toplumun kendine özgü ve benzersiz taraflarının yanı sıra diğer toplumlarla benzer taraflarını ortaya çıkarmada ve o toplumun evrensel değerlerini yansıtmada kültürel faaliyetlerin en etkili yöntem oluşu, kültürel diplomasiyi kamu diplomasisinin ayrılmaz bir parçası haline getirmektedir (Purtaş, 2013, s. 4). Kültürel diplomasi, bir devletin kültürel değerlerini ve kültürel mirasını uluslararası arenada tanıtma ve yayma amacı güden dış politika aracıdır. Kavramsal olarak, kültürel diplomasi, ülkeler arasında kültürel alışverişini teşvik eden, ortak değerleri ve anlayışı güçlendiren bir süreçtir. Bu süreçte sinema, sanat ve bilim gibi çeşitli alanlar kullanılır.

Kültürel diplomasinin etkisi kimlik, süreklilik, insani ve kültürel gelişmişlik seviyesi ile bağlantılıdır ve farklı kültürler arasındaki ilişki boyutunu geliştirmesi açısından önemlidir (Hanciğaz & Hülür, 202, s. 735). Bu sayede, ülkeler arasındaki bariyerler azaltılır ve ülkeler arasındaki ilişkiler derinleştirilebilir. Bu tür bir diplomasi, karşılıklı anlayışı ve olumlu algıyı artırarak siyasi gerilimlerin azaltılmasına katkı sağlar.

Benzer kültürel değerlere sahip ülkelerin siyasi etkileşimlerinin daha hızlı ve etkili gerçekleşeceği savunulmaktadır. Bu bağlamda, bir devlet, etki kurmak istediği diğer bir ülke üzerinde olumlu izlenim oluşturabilmek için, kültürel bağlarını aktif bir şekilde kullanarak karşılıklı kültürel ilişkileri geliştirmeye özen göstermektedir. Kültürel diplomasinin önemli bir yönü de normatif değerler çerçevesinde ülkeler arasında kültürel benzerliklerin sağlanmasıdır (Sancar, 2012, s. 170-176). Ülkelerin ortak değerlerinin kültürel ürünlerinin etkileşimini sağlamak açısından siyasal iletişimin dış politika araçlarından biri olan kültürel diplomasi olgusu, siyasi kültürel ve ekonomik açıdan ülkelerin diplomatik iş birliğini sağlamaya yönelik önemli bir araç niteliğindedir.

Kültürel diplomasi, yumuşak güç kavramının en etkili uygulanma yollarından biridir. Yumuşak güç, bir devletin başka devletler üzerinde kültürel ve ideolojik cazibesiyle etkili olma yeteneğini ifade eder. Bu güç, askeri veya ekonomik baskıdan ziyade kültürel çekicilik ve politik idealler aracılığıyla sağlanır. Kültürel diplomasi ise bu çekiciliğin oluşturulmasında en önemli araçlardan biridir (Ünalmış, 2019, s. 138). Bu kapsamda uluslararası düzeyde, ülkeler güçlerini yalnızca askeri ve coğrafi alanlarda

değil, aynı zamanda yumuşak güç stratejileriyle de sergilemeye çalışırlar. Bu noktada kültürel diplomasi araçları devreye girer ve bu doğrultuda çeşitli yöntemler kullanılır. Kültür enstitüleri de bu araçlardan biridir. Kültür enstitüleri, küreselleşen dünyada kültür elçisi rolü üstlenerek, ülkeler ve halklar arasında bir köprü işlevi görmektedir. Temel amaçları, kendi kültürlerini farklı toplumlara tanıtarak kültürel bir transfer sağlamaktır. Bu enstitüler, kendi ülkelerinin dilini ve zenginliklerini farklı yollarla yabancı ülkelere tanıtarak onlarda olumlu bir etki yaratmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, kendi kültürlerine ait ögelerin yer aldığı sinema, sanat ve bilim alanlarında birçok etkinlik düzenlerler.

Ayrıca, kültür enstitüleri, barışçıl uluslararası ilişkilerin kurulmasına katkıda bulunur. Çünkü, farklı kültürlere açılmak, toplumlar arasındaki farkların anlaşılmasına ve kabul edilmesine yardımcı olur, bu da nihayetinde karşılıklı saygıyı teşvik eder. (Yıldırım & Koç Kaplan, s. 206).

Kültürel diplomasi stratejileri, mesaj iletiminde karışıklıklara sebebiyet verilmemesi ve faaliyetlerin belirlenen kültürel süreçlere uygun şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla devlet kurumları tarafından belirlenir. Dışişleri Bakanlığına bağlı olarak çalışan kültüre enstitüleri, yabancı kamuoyuna etkili bir şekilde ulaşabilmesi için, hedef kitleye yönelik deneyimler sunacak etkinlikler düzenler (Tokmak, 2020, s. 106). Bu bağlamda kültürel diplomasi faaliyetleri sadece ülkelerin ilgili birimleri tarafından değil, aynı zamanda sivil toplum ve medya kuruluşları, sanatçılar gibi aktörler aracılığıyla da yürütülür. Dil eğitimini önceleyen kültür enstitüleri sanatsal ve kültürel unsurları da yumuşak güç aracı olarak uluslararası arenaya sunarlar. Hükümet destekli bu kuruluşlar, yazar, akademisyen ve bürokratlar tarafından yönetilmektedir. Bunlardan bazıları hükümet dışı olarak faaliyet gösterse bile, hükümet tarafından fonlandığı için hükümetle yakın ilişki içerisindedir.

19. yüzyıldan itibaren gelişmiş ülkeler, etki alanlarını genişletmek ve uluslararası prestijlerini artırmak amacıyla kültür enstitüleri kurmuşlardır. Bu enstitülerin kuruluşları, genellikle yaşanan travmatik olayların ardından zedelenen ulusal imajları düzeltme kaygısıyla gerçekleşmiştir. Fransa, Prusya Savaşı'ndan sonra *Alliance Française*'yi, İngiltere ekonomik ve siyasi krizlerden sonra *British Council*'ı, Almanya ise II. Dünya Savaşı sonrası Nazi rejiminin etkilerini silmek için *Goethe Enstitüsü*'nü kurmuştur. (Yıldırım & Koç Kaplan, s. 218). Günümüzde, Fransız Enstitüsü 229 merkezle, Goethe Enstitüsü 159 merkezle, İtalyan Kültür Enstitüsü 92 merkezle, Yunus Emre Enstitüsü ise 58 merkezle dünyanın farklı ülkelerinde örgütlenmiş bulunmaktadır (Yağmurlu, 2019, s. 15).

Fransız dilinin yayılmasının, Frankofoninin varlığını sürdürebilmesi için hayati önemde olduğunu fark eden Fransızlar, kültürel diplomasiye en büyük yatırımları yapan ülkelerin başında, gelmektedir. Bu çerçevede, Fransızcanın yayılmasını

sağlamak amacıyla kültürel diplomasi kurumlarını ilk kuranlar Fransızlar olmuştur (Cull, 2009, s. 20). Fransa'nın kültür enstitüleri, kendilerine sağlanan güçlü finansal destekle her sene binlerce kültür ve sanat etkinliği düzenleyerek Fransız kültürünü küresel çapta yaymaktadır. Fransa büyükelçilikleriyle koordineli bir şekilde faaliyet gösteren bu enstitüler, ülkenin kamu diplomasisinde önemli bir rol oynamaktadır (Akalın, 2023, s. 77). Öte yandan Fransız kültür enstitülerinin Türkiye'de İstanbul, Ankara ve İzmir'de şubeleri bulunmaktadır. Bu kurumlar Fransa'nın Türkiye Büyükelçiliği bünyesinde faaliyet göstermektedir. Bu enstitülerin faaliyet alanları arasında Fransız dilinin öğretimi, kültürel, eğitim ve bilim alanlarında üniversitelerle yapılan ortak çalışmalar yer almaktadır (Institut Français, Biz Kimiz).

1930'ların başında birçok ülke tarafından yürütülen propaganda faaliyetleri Birleşik Krallık'ı da bu alana önem vermeye teşvik etmiştir. Özellikle Ortadoğu gibi bölgelerde, Almanya Federal Cumhuriyeti ve Sovyetler Birliği'nin haber ajansları aracılığıyla yürüttükleri çalışmalar nedeniyle Birleşik Krallık, olumsuz algıları engellemek için 1934'te British Council'i kurmuştur (Aral, 2014, s. 30). British Council kurulduğu günden bugüne gerçekleştirdiği faaliyetler ile İngiltere'nin hem iç hem de dış politikasında nabız tutmaya yardımcı bir kuruluş olarak kültürel diplomasi altında hizmet etmektedir (Karakoyunlu, 2023, s. 49). İngiltere'nin kültür enstitüsü olan British Council'in, Türkiye'de İstanbul ve Ankara'da iki merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerde yürütülen çalışmalar, dil eğitimi ve kültür sanat etkinliklerini kapsamaktadır. Ayrıca, uluslararası diğer etkinliklere paralel olarak toplumsal konular üzerine de çalışmalar yapılmaktadır (Doğan & Işık, 2024, s. 15).

Goethe Enstitüsü ise, Almanya'nın kültürel diplomasi alanında önemli bir rolü olan ve dünya genelinde faaliyet gösteren bir kurumdur. Enstitü, Almanca dilini öğrenmeyi teşvik etmek ve Alman kültürünü tanıtmak amacıyla kurulmuş olup, Almanya hakkında küresel çapta bir anlayış geliştirmeye yönelik çalışmalar yürütmektedir. Enstitü, diğer kültür enstitülerinden farklı olarak özerk bir yapıya sahip olsa da faaliyet alanları ve odaklandığı konular genellikle ülkelerin dış politika hedefleriyle uyumludur. Sonuç olarak, Goethe Enstitüsünün faaliyetleri, Almanya'nın dış politika vizyonuyla aynı doğrultuda yürütülmektedir (Akalın, 2023, s. 112). Goethe Enstitüsünün, Türkiye'de İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde şubesi bulunmaktadır. Türkiye'deki Goethe enstitüleri yerel kuruluşlarla iş birliği içerisinde çok çeşitli kültürel etkinlik düzenlemektedir. Bunlar hem Almanya'daki yeni eğilimleri yansıtmakta hem de farklı alanlardaki sanatçılar arasında kültürlerarası değişimi de desteklemektedir (Goethe Enstitüsü, Hakkımızda).

Bunlar dışında Türkiye'de diğer birçok ülkenin kültür enstitüleri bulunmaktadır. Cervantes Kültür Enstitüsü, İtalyan Kültür Enstitüsü, Romanya Kültür Merkezi, Camoes

Portekiz Kültür Merkezi, Macar Kültür Merkezi ve Danimarka Kültür Enstitüsü (Yıldırım & Koç Kaplan, s. 218) ve Çin Halk Cumhuriyeti adına faaliyet yürüten ise Konfüçyüs Enstitüsüdür.

İnsani diplomasi ve aktif dış politikası ile son zamanlarda gündem olan Türkiye'nin ülkeler arasındaki iş birliği hareket ederek, uluslararası inisiyatiflerde etkin bir rol aldığı görülmektedir. Global ve bölgesel alandaki insani faaliyetleri ile, kara, hava, deniz ve ulaşım kolaylığı ile jeopolitik konumu ile merkez ülke olarak Türkiye, ortak kültürlere sahip olan milletleri barındırması, sömürge geçmişinin olmaması, arabulucu olarak bölgesel ve uluslararası anlaşmazlıklarda yer alması ile yumuşak güç kapasitesi açısından stratejik üstünlüğe sahip olmaktadır. Kültürel faaliyetler açısından da pro-aktif bir politika ile önemli araçlarını kullanarak birçok çalışma gerçekleştirmiştir. Bu minvalde, ülkeleri başka toplumlardan farklılaştırma, özgünleştirme ve bunları uluslararası alana yansıtma görevi olarak kültür olgusu önemli bir diplomasi aracı görmektedir. Yunus Emre Enstitüsü, Türkçe'nin yaygınlaştırılması hedefi ile hareket ederek, Türk tarihini, sanatını ve kültürünü uluslararası alanda tanıtmak, kültürel değerlerini diğer toplumlarla paylaşmak bu anlamda kendi özgün kültür politikasını uluslararası faaliyetlere taşımak ve bu konuda diğer topluluklarla iş birliği ekseninde çalışmalar yapmak konusunda faaliyetlerini sürdürmektedir. Türkiye'nin kültür unsurlarının tanıtılması bağlamında, Yunus Emre Enstitüsü (YEE) ülkenin diplomatik ilişkilerine, uluslararası kültürel faaliyet alanlarında ve uluslararası ilişkilerin kamu destekli olarak geliştirilmesinde oldukça önemli bir araçtır (Demirkaya & Çelik 2021, s. 138). Kamu destekli bir sivil toplum kuruluşu olarak Yunus Emre Enstitüsü, uluslararası bir dış politika aracı olarak, Türk kültürünün ve kültürel unsurlarının tanıtılmasında, insanlığın ortak mirası olarak nitelendirilen Türkiye'de bulunan somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarının dünya genelinde tanıtılmasında ve aktarılmasında, Türk dilinin gelenek ve adetlerinin de sürdürülmesine yönelik çalışmalara katkıda bulunması açısından önemli bir konumda yer almaktadır. Bu anlamda diğer ülkelerin de kültürel diplomasi çalışmalarına benzer bir şekilde Yunus Emre Enstitüsü'nün kültürel faaliyetler kapsamında yaptığı çalışmalar Türkiye'nin siyasal iletişim alanındaki başarılarına da entegre olabilen bir yapıda olduğunu söylemek mümkündür.

4. Yöntem

Son yıllarda araştırmacıların dikkatini çeken bir konu olan diplomasi; kamu diplomasisi, eğitim diplomasisi, inanç diplomasisi, dijital diplomasi, kültürel diplomasi vb. iletişim alan yazınında da ilgi duyulan konulardan biri olmuştur. Bu kapsamda yapılan çalışmalarda nicel, nitel ya da karma yöntemler tercih edilebilmektedir. Bu çalışmada ise, çalışmanın konusu ve kapsamı göz önünde bulundurularak nitel

yöntemlerden biri olan ve sosyal bilimler alanında pek çok araştırmada kullanılan betimsel analiz kullanılmıştır.

Betimsel analiz, belirli bir konuda yapılmış çalışmaların önceden belirlenen ölçütler göz önünde bulundurularak ve kendi içerisinde çeşitli özellikleri dikkate alarak betimsel olarak ifade edilmesidir (Çay & Bozak, 2020, s. 37). Bunu yanı sıra Yıldırım ve Şimşek'e (2008, s. 224) göre "elde edilen verilerin düzenlenerek ve yorumlanarak okuyucuya aktarılmasıdır. Bu veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılır, özetlenir ve yorumlanır. Bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurulur ve gerekirse olgular arasında karşılaştırmalar yapılır" açıklamalarından yola çıkarak çalışma kapsamında elden edilen verilerden yola çıkarak çalışma kapsamında bir takım yorum ve önerilere de yer verilmiştir.

Bu çalışmanın amacı küresel ülkelerin başında yer alan ve nüfus bakımında da en kalabalık ülkelerden biri olan Çin Halk Cumhuriyeti'nin kendi kültürel zenginliklerini, dilini, bilgi ve birikimini, politikası ve yaşam tarzını dünyaya aktarmak için kurduğu Konfüçyüs Enstitüsünün Türkiye'deki faaliyetlerinin kültürel diplomasi bağlamında ele alınmasıdır. Diğer taraftan dünyanın birçok bölgesinde (157 ülke ve 5 kıtada) faaliyetlerini yürüten Konfüçyüs Enstitüsünün Türkiye'de dört farklı üniversite ile paydaşlık ilişkisi kültürel diplomasi kapsamında ele alınması bakımdan önem arz etmektedir.

Kültürel diplomasi çerçevesinde Çin Halk Cumhuriyeti adına dünya genelinde faaliyetlerini yürüten Konfüçyüs Enstitüsü bu çalışmanın evrenini oluştururken çalışmanın örneklemini ise Türkiye'deki anlaşmalı üniversiteler (Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul Okan Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi) oluşturmaktadır.

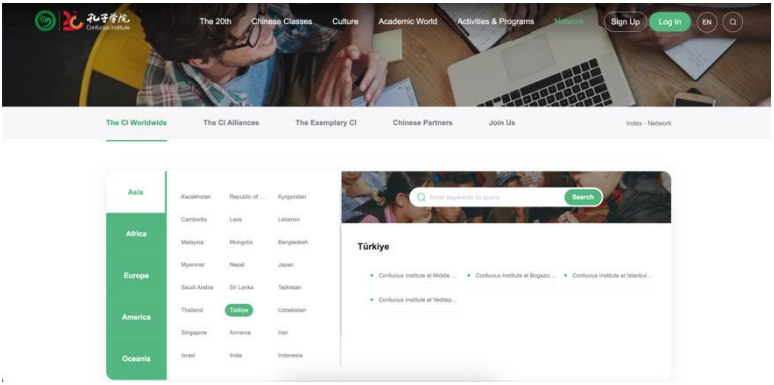
5. Konfüçyüs Enstitüleri

Uluslararası Çince Dil Konsey Ofisi'nin çabalarıyla 2004'te yürürlüğe konulan Konfüçyüs Enstitüsü programı uluslararası arenada "HANBAN" kısaltmasıyla duyurulmuştur (Starr, 2009, s. 70). Bu bağlamda Çin Halk Cumhuriyeti, Konfüçyüs Enstitüleri aracılığıyla gelişen söyleme ve kimliğe hitap etmektedir. Çin hükûmetince maddi olarak desteklenen ve dünya genelinde Çinceyi ve Çin kültürünü yayma prensibiyle çalışmalar yapan Konfüçyüs Enstitüsü, hayata geçirildiği günden beri, dünya genelinde hızlı bir şekilde büyümüştür (Önal, 2020, s. 230). Çin Halk Cumhuriyeti, Konfüçyüs Enstitüleri ile küresel kültür ve dil rekabetinde konumunu almıştır. Bu bağlamda da Çinceyi öğretme ve Çin'in kültürünü dünyaya tanıtıp aktarma görevini üstlenmiştir. Ayrıca Konfüçyüs Enstitüsü kısa süre zarfında dünya genelindeki benzerlerini sayı bakımından aşarak dünyanın her köşesine yayılmıştır. Bu vesileyle

Çin, önem gösterdiği kültürel diplomasisinin merkezinde yer almıştır (Akalın, 2023, s. 98).

Konfüçyüs Enstitüleri, faaliyete başladığı günden beri Çin'in yumuşak gücü için adından söz ettiren bir marka olmuş (Rawnsley, 2020, s. 292) ve yabancı ülkelerdeki eğitim kurumlarıyla iş birliği yaparak ilk, orta ve yüksek öğretim seviyelerindeki eğitim kurumlarıyla dil ve kültür alanında eğitim sağlamaktadır (Popovic, Jenne & Medzihorsky, 2020, s. 1). Bu minvalde kamu diplomasisi faaliyetleri son yıllarda ivme kazanan Çin, diğer ülkelerin benzer kurumlarına göre epey yeni olan Konfüçyüs Enstitülerinin sayısını hızla çoğaltmaktadır. Hatta Çin devleti yeni uluslararası rekabet ortamında siyasal, ekonomik, askeri ve diplomatik olarak rekabet ortamlarıyla birlikte, bilhassa kültür ve teknoloji alanındaki rekabette de iddialı görünmeye çabalamaktadır. Diğer taraftan Rusya'nın aksine Çin'in Konfüçyüs Enstitüleri Batı'daki çoğulcu demokratik ülkelerde dahi çalışmalarını yürütmektedir. Söz konusu ülkelerin önde gelen üniversitelerinin yanı sıra orta öğretim kurumları da dahil olmak üzere Konfüçyüs Enstitüleri ve Konfüçyüs Sınıflarının açılışı gerçekleştirilmiştir. Bu süre pandemi (Covid-19) öncesinde daha da hızlanarak dünya çapındaki Konfüçyüs Enstitülerinin sayısı hızla çoğalmıştır (Akalın, 2023, s. 99-101). Küresel ülkelerin başında yer alan ve nüfus bakımından da en kalabalık ülkelerden biri olan Çin Halk Cumhuriyeti'nin kendini, dilini ve yaşam tarzını dünyaya aktarmak için yumuşak güç bağlamında değerlendirilen başlıca enstrümanı Konfüçyüs Enstitüleridir.

Görsel 1: Konfüçyüs Enstitüsü Resmî Web Sitesinin Genel Görünümü

Kaynak: (Konfüçyüs Enstitüsü, Ana Sayfa).

Yukarıda görsel I'de Konfüçyüs Enstitüsünün resmî web sitesinin ana ekranı yer almaktadır. Çince ve İngilizce olmak üzere iki dilde hizmet veren sade bir sayfadan oluşmakta olup enstitünün dünya genelinde ve beş kıtada faaliyet gösterdiği ülkelerin ve anlaşmalı olduğu merkezlerin bilgisi bulunmaktadır. Aynı görselden yola çıkarak

Türkiye'de Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul Okan Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi ile anlaşmalı olduğu görülmektedir. Görsel 1'den anlaşılacağı gibi Konfüçyüs Enstitüsü, Başkent Ankara'nın yanı sıra Türkiye'nin en kalabalık şehri olan İstanbul'da da faaliyetlerini sürdürmektedir.

Türkiye ve Çin arasındaki kültürel diplomasi başta olmak üzere Konfüçyüs Enstitüleri ele alındığında söz konusu enstitülerin sayısındaki artış, gelecek yıllarda Çin'in Türkiye'de kültürel faaliyetini arttırması ve kamuoyu oluşturması bakımından önemli bir yerde konumlanmaktadır (Yıldırımçakar, 2019, s. 151).

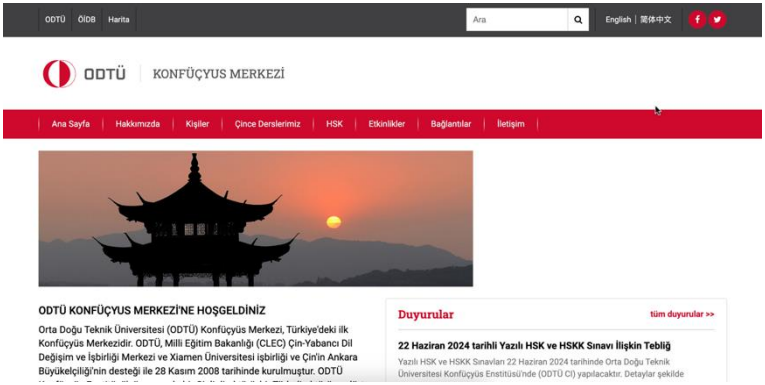
Konfüçyüs Enstitüsü ilk olarak 2004 yılının Kasım ayında Amerikan Birleşik Devletlerinin önemli müttefiki olan Güney Kore'de açılmıştır (Önal, 2020, s. 232). Bu kapsamda Çin Halk Cumhuriyeti dünya genelinde adı geçen enstitüler aracılığıyla Çin'in değerlerini diğer ülkelere aktarmak adına çabalamakta ve her yıl on binlerce öğrencinin yararlandığı burs imkanları sağlayarak Çin'in normatif güç ile yumuşak gücünü arttırmaya gayret sarf etmektedir (Yıldırımçakar, 2019, s. 150). Nitekim görsel l'den hareketle enstitünün resmî web sayfasındaki bilgilerden yola çıkarak 5 kıtada ve 157 ülkede faaliyetlerine devam ettiği görülmektedir.

Konfüçyüs Enstitüsü, Türkiye'deki faaliyetlerine ise 2008 senesinde başlamıştır. Bu bağlamda enstitünün Orta Doğu Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul Okan Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi olmak üzere dört ayrı merkezi bulunmaktadır:

5.1. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Konfüçyüs Merkezi

Türkiye'deki ilk Konfüçyüs Merkezi olarak faaliyete başlamıştır. Aşağıdaki görsel 2'de yer aldığı gibi Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde, Millî Eğitim Bakanlığı (CLEC) Çin-Yabancı Dil Değişim ve İş birliği Merkezi ve Xiamen Üniversitesi iş birliği ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Ankara Büyükelçiliği'nin katkılarıyla 2008 yılının Kasım ayında çalışmalarına başlamıştır.

Görsel 2: ODTÜ Konfüçyüs Merkezi Ana Sayfası

Kaynak: (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Konfüçyüs Merkezi, Ana Sayfa).

Görsel 2'de ilgili enstitünün Orta Doğu Teknik Üniversitesi Merkezine ait web sayfası yer almakta olup sayfada Türkçe dışında İngilizce ve Çince dillerine de yer verilmiştir. Sayfa genel olarak incelendiğinde daha çok eğitim, burs ve Çinceye yönelik paylaşımlar yer almaktadır. Öte yandan sayfada mevcut olan hakkımızda kısmında aşağıdaki açıklamalar yer almaktadır:

"*Orta Doğu Teknik Üniversitesi bünyesinde açılmış olan Konfüçyüs Merkezi Türkiye ve Çin arasında bilim, teknoloji ve eğitim alanındaki iş birliğini güçlendirmek, Çin dili eğitiminin geliştirilmesini desteklemek, Türk ve Çin halkları arasındaki karşılıklı anlayışı arttırmak temel amaçları doğrultusunda oluşturulan bir kurumdur. Merkez yalnızca üniversitemiz değil tüm akademik topluluk ve genel olarak Türkiye açısından önemli işlevlere sahiptir. Konfüçyüs Merkezi, öncelikle multimedya ve internet dahil olmak üzere çeşitli yöntemler kullanarak Çince öğretmeyi hedeflemektedir. Merkezin amaçları arasında yalnızca dil öğretimi yer almamaktadır. Konfüçyüs Merkezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Çin üniversiteleri arasında bilimsel ve akademik iş birliğinin ilerlemesini teşvik etmek ve bu amaçla yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin, doktora sonrası araştırmacıların ve öğretim üyelerinin iki ülke arasındaki hareketliliğinin artmasına önemli katkılarda bulunmayı hedeflemektedir*." (ODTÜ Konfüçyüs Merkezi, Hakkımızda).

Diğer taraftan Akalın'ın (2023, s. 197) Konfüçyüs Enstitüsü yetkilisiyle gerçekleştirmiş olduğu yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmede şu paragraf dikkat çekmektedir:

"*Konfüçyüs Enstitüleri sadece Türkiye'de değil, faaliyet gösterdikleri tüm ülkelerdeki şubelerinde bir Çinli bir de ev sahibi ülkeden yönetici olmak üzere iki yöneticinin eş haklara sahip olduğu bir sistem üzerinden faaliyetlerini sürdürmektedirler. Yerli direktör ve hocalar yerel üniversitenin çalışanlarıdır. Onların*

maaşını yerel üniversite ödüyor. Çinli partner üniversite (kendi personeli olan) sadece Çinli direktör ve hocaların maaşlarını ödüyor. Eğer hoca gönderecek partner üniversite bulunmazsa HANBAN Çin'den başka bir partner üniversite buluyor.".

5.2. Boğaziçi Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden sonra, enstitü nüfus olarak Türkiye'nin en kalabalık şehri olan İstanbul'da bir üniversitede çalışmalarına başlamıştır.

Görsel 3: Boğaziçi Konfüçyüs Enstitüsü Ana Sayfası

Kaynak: (Boğaziçi Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü, Ana Sayfa).

Görsel 3'te görüldüğü gibi Boğaziçi Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü web sayfası yer almaktadır. Sayfa Türkçe, İngilizce ve Çince dillerinde hizmet vermektedir. Sayfa genel olarak incelendiğinde yine Çince dersler ve Çince dil seviye belirleme sınavı olan HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi/Çince Dili Seviye Sınavı) hakkında bilgilere yer verilmiştir. Sitede yer alan hakkımızda sekmesinde geniş bir açıklama yer alırken enstitünün kuruluşuna yönelik bilgiler aşağıdaki gibidir:

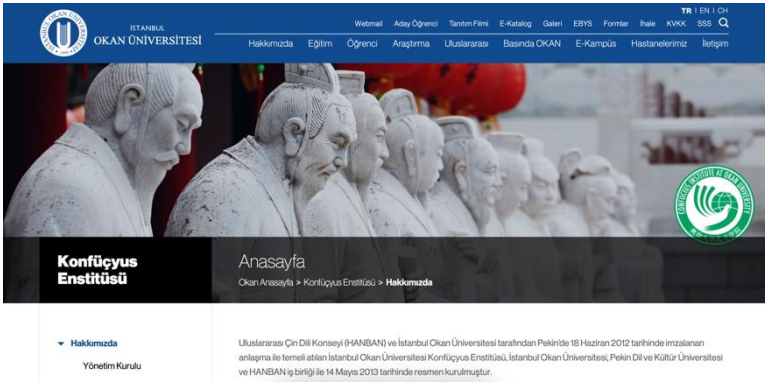
"*Boğaziçi Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü, Konfüçyüs Enstitüsü Merkez Bürosu/HANBAN'ın çerçevesinde Boğaziçi Üniversitesi ve Shanghai Üniversitesi'nin ortaklığıyla kurulmuştur. 2009 yılından itibaren Çince dersleri verilmektedir. 2010 yılında eski Çin Halk Cumhuriyeti Merkezi Komite Üyesi Li Changchun'un katıldığı Boğaziçi Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsünün açılışı gerçekleşti. Boğaziçi Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü, Çince eğitimi vermesi, kültürün alışverişi ve akademik araştırma*

yapması amacıyla kurulmuş olan bir kurumdur." (Boğaziçi Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü, Hakkımızda).

5.3. İstanbul Okan Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü

İstanbul Okan Üniversitesi, Pekin Dil ve Kültür Üniversitesi ve HANBAN iş birliği ile 14 Mayıs 2013'te Türkiye'nin İstanbul şehrinde faaliyete geçen üçüncü enstitüdür (İstanbul Okan Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü, Hakkımızda). Bu üniversite kapsamında faaliyet gösteren Konfüçyüs Enstitüsünün resmî web sayfası ise aşağıda görsel 4'te yer almaktadır.

Görsel 4: İstanbul Okan Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü Ana Sayfası

Kaynak: (İstanbul Okan Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü, Ana Sayfa).

Görsel 4'te yer alan bilgilerden yola çıkarak ilgili enstitü için ilk girişimlerin 2012 yılında yapıldığı ve 2013 yılının Mayıs ayında faaliyete geçtiği görülmektedir. Türkiye'deki diğer Konfüçyüs Enstitülerinde olduğu gibi burada da daha çok eğitimle ve Çince ile alakalı faaliyetlerin yapıldığı web sitesinden anlaşılmaktadır. Burada da site Türkçe, İngilizce ve Çince olmak üzere üç dilde hizmet vermektedir.

5.4. Yeditepe Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü

Türkiye'de faaliyet gösteren değindiğimiz diğer üç enstitüden farklı olarak Yeditepe Üniversitesi'nin web sayfasında sadece İngilizce ve Çince dillerine yer vermekte olup Türkçe dilinde paylaşımlara yer verilmemiştir. Bu enstitü 2017 yılının Eylül ayında hayata geçirilmiştir.

Görsel 5: Yeditepe Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü Ana Sayfası

Kaynak: (Yeditepe Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü, Ana Sayfa).

Görsel 5'te Yeditepe Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü resmî web sayfasında görüldüğü gibi sadece İngilizce ve Çince dillerinde hizmet vermektedir. Sayfanın hakkımızda kısmında aşağıdaki bilgiler yer almaktadır:

"*Çin Halk Cumhuriyeti Nankai Üniversitesi ile ortaklaşa kurulan Yeditepe Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü 27 Eylül 2017 tarihinde açıldı. Açılış törenine Çin Halk Cumhuriyeti Büyükelçisi YU Hongyang ve Başkonsolos QIAN Bo, Kurucu ve Onursal Başkan Bedrettin Dalan ve Yeditepe Üniversitesi Rektörü Profesör Canan Aykut Bingöl ile birlikte katıldı*." (Yeditepe Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü, Hakkımızda).

Web sayfasının hakkımızda kısmında yer alan bilgilerden yola çıkarak enstitü açılışına büyükelçi ve konsolosluğun katılım sağlaması, Çin hükümetinin Konfüçyüs Enstitülerine verdiği önemi gözler önüne sermektedir.

Konfüçyüs Enstitüleri, Çin ile Türkiye arasındaki eğitim ve kültürel aktarım konusunda ortaklığı güçlendirmek, Türkiye'de Çincenin öğretilmesine katkı sağlamayı ve teşvik etmeyi desteklemek, Çin ve Türkiye arasında dostluk fırsatlarını değerlendirmek, Türk halkı ve öğrencilerinin Çin'i ve kültürünü tanımalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır (Xinhua'dan akt. Yıldırımçakar, 2022, s. 177). Öte yandan Akalın'ın (2023, s. 197) Konfüçyüs Enstitüsü yetkilisiyle gerçekleştirmiş olduğu yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmede şu paragraf dikkat çekmektedir:

"*Konfüçyüs Enstitüsü bir hedef kitlesi yok. Biz Türkiye'de yaşayan Çinli ailelerin çocuklarına bile Çince dersler verdik. Üniversite olduğu için Çince dil kursları daha çok üniversite öğrencilerine veriliyor. Okan Koleji öğrencilerine de bizden hoca gidiyordu. Orada velilere de ücretsiz dil kursu açmıştık. Kendileri öğrensin ki çocuklara ev ödevi*

vs. de bir aşinalık olsun diye ilgilenen veliler vardı. Dolayısıyla belli bir hedef kitle yok. Çince ile ilgilenen herkes hedef kitle.".

Genel bir değerlendirme yapıldığında Çin Halk Cumhuriyeti hükümetinin bir kültürel diplomasi ve yumuşak güç aracı olan Konfüçyüs Enstitülerine verdiği önem 157 ülke ve 5 kıtada faaliyet göstermesinden bellidir. Ayrıca Çin'in Türkiye'yi önemli görmesi ve Türkiye'ye yönelik daha çok diplomasi faaliyet yapma ihtiyacından kaynaklı olmalı ki Türkiye'nin başkenti Ankara'nın dışında İstanbul da dahil toplamda dört farklı üniversitede eğitim, burs ve dil alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir. Önal'a (2020, s. 234) göre Konfüçyüs Enstitüsü projesi, devletin katkıları ile yürütülen bir kültürel diplomasi aracı olup bağımsız olarak faaliyet gösteren diğer kültür enstitülerinden ayrı olarak yabancı bir ülkedeki paydaşla iş birlikleri sayesinde kültürel ortam sağlayan birer eğitim merkezidir. Söz konusu bu iş birlikleri daha yüksek bir koordinasyon ve bağlılık seviyesini temsil etmekte ve doğrudan kişilerarası iletişim ve değişim sağlamaktadır. Nitekim eğitim faaliyeti, akademik destek, burs ve dile yönelik faaliyetler birer yumuşak güç aracı olarak kültürel diplomasi kapsamında değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Çin'in Türkiye başta olmak üzere dünyaya söz konusu Konfüçyüs Enstitüsü aracılığı ile Çinceyi ve kültürünü kültürel diplomasiden faydalanarak yayma girişiminde olduğunu söylemek mümkündür.

6. Sonuç ve Öneriler

Günümüzde birçok alan ve bilim dalında yaşanan gelişmeler ve iletişim teknolojilerindeki dönüşümler neticesinde uluslararası ilişkilerin yanı sıra uluslararası çıkarlar da yeniden şekillenmekte ve buna göre konumlanmaktadır. İnsan makine ilişkisi ve insanoğlunun yapay zekâ destekli en insansı robotları kontrol ettiği bilgi ve teknoloji çağının gerektirdiği gibi artık uluslararası anlaşmazlıklar kaba güce başvurmak yerine diyalog ve diplomasi ile çözülmeyi gerektirmektedir. Şayet günümüzde hiçbir ülke ilk etapta kaba kuvvete başvurmayı tercih etmemektedir. Ekonomi-politik ve askerî açıdan güçlü olan devletler de dahil olmak üzere, uluslararası diplomasi araçları günümüzde en etkin konumda yer almaktadır. Bu anlamda kamu diplomasisi başta olmak üzere kültürel diplomasi, ülkelerin uluslararası alanda kendi kültürel unsurlarının tanınması ve bilinirliğinin artırılması açısından oldukça önemli dış politika bağlantılarıdır. Bu anlamda diplomasi olgusu iktisadi, politik ve kültürel düzlemde çok yönlülük arz eden bir durum niteliğindedir.

Diplomasiye ilginin bu kadar arttığı bir dönemde gelişmiş ülkeler başta olmak üzere dünya çapındaki bütün ülkeler diplomasinin (kamu diplomasisi, kültürel diplomasi, insani diplomasi, eğitim diplomasisi, istihbarat diplomasisi vb.) nimetlerinden yararlanmayı hedeflemektedir. Söz konusu hedeften yola çıkarak birçok ülke dost ve anlaşmazlık yaşadığı ülkelere (Çin ve Amerika gibi) yönelik diplomasi faaliyetlerini

yürütmektedir. Bu kapsamda Yunus Emre Enstitüsü Türkiye'nin gönül bağı olduğu ülkeler başta olmak üzere onlarca ülkede diplomasi çalışmalarını yürütmektedir.

Bu çalışmanın ana hatlarını teşkil eden Konfüçyüs Enstitüsü, Çin'in dünya genelinde en kalabalık nüfusa sahip olan ülkelerden biri oluşu ve global ticari bir dev olması nedeniyle küresel bir ülke olmanın gerekliliği olarak bütün ülkelerle iyi ilişkiler yürütmeyi amaçlamaktadır. Bu bilinçle hareket eden Çin Halk Cumhuriyeti, 2004 yılının Kasım ayında başlattığı Konfüçyüs Enstitüleri sayesinde bütün dünya ülkelerine sahip olduğu diplomatik/kültürel enstrümanlarıyla hitap etmeye başlamıştır. Kültürel diplomasi pek çok alanı içine almasına rağmen Konfüçyüs Enstitüsü daha çok eğitim (Çincenin öğretilmesine yönelik çalışmalar) faaliyetleri, burs, bazı akademik çalışmalar ve Çince seviye belirleme sınavları üzerine yoğunlaşmıştır. Devlet destekli olan Konfüçyüs Enstitüsünün Çin'i ve kültürünü, dil eğitimi kapsamındaki faaliyetleri esas alarak çalışmalarını sürdürdüğü gözlemlenmiştir.

Konfüçyüs Enstitüleri temelde eğitim ve kültür merkezi olarak kurulmuşlardır. Başlıca amacı Çince dil öğretimi üzerine olan bu enstitüler tarafından, dil kursları, dil eğitmenleri eğitimleri, yeterlilik sınavları ve sertifika programları düzenlenmektedir. Türkiye'de üniversiteler bünyesinde faaliyet gösteren bu enstitülerin web sayfaları incelendiğine, dil öğretim merkezi olmanın dışında birer kültür merkezi de olan bu enstitüler tarafından kültürel faaliyetlere odaklanılmadığı görülmektedir. Bu anlamda, Çin kültürünü daha yakından tanıtmak ve ülkenin imajına olumlu katkı sağlamak amacıyla çeşitli kültürel faaliyetler düzenlenebilir. Çin yemeği kursları, kaligrafi kursları açılabilir, sanatsal etkinlikler, festivaller, sergiler organize edilebilir. Bununla birlikte, dünya çapında bu kadar geniş bir ağı olan enstitünün Türkiye'deki merkezlerinin sayısı oldukça azdır. Ülkemizde henüz sadece 4 tane olan merkez sayısının artırılmasıyla çok daha fazla kişiye ulaşabilecek, böylelikle, Türk toplumunun, Çin kültürünü tanıma süreci de hızlanacaktır.

Kaynakça

Akalın, A. (2023). Ulusların Cazibesi Yumuşak Güç Bağlamında Türkiye'de Uluslararası Kültür Enstitüleri (2. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.

Akgün, A. C. (2024). Bir Yumuşak Güç Aracı Olarak Çizgi Film: Rafadan Tayfa Örneği. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, *(22)*, 209-234.

Institut Français de Turquie. (2024, 19 Aralık). *Biz Kimiz.* https://www.ifturquie.org/biz-kimiz/

Aral, E. A. (2014). *Kültür Propagandasından Kültürel Diplomasiye: British Council'in Türkiye'deki Faaliyetlerinin 1940-1950 ve 2005-2014 Dönemlerinde Karşılaştırmalı İncelemesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Boas, F. (1938). Introduction. In F. Boas (Ed.), *General Anthrolopy*. D C. Heath.

Boğaziçi Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü. (2024). *Hakkımızda*. https://confucius.bogazici.edu.tr/tr/hakkimizda

Bourse, M. & Yücel, H. (2021). *Kültürel Çalışmaları Anlamak*. İletişim Yayınları.

Bozkurt, S. G. (2022). Tarihi Türk ve Çin Bahçelerinin Kültürel ve Yapısal Özellikler Açısından Karşılaştırılması. *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi*, *5*(2), 62-72.

Confucius Institute at Yeditepe University. (n.d.). *About Us.* https://confucius.yeditepe.edu.tr/en/about-us

Confucius Institute. *History*. (2024, 22 Kasım). https://ci.metu.edu.tr/tr/amaclarimiz adresinden alındı.

Çay, E. & Bozak, B. (2020). Bilimsel Dayanaklı Uygulamalardan Video İpucu Yönteminin Özel Eğitimde Kullanımına Yönelik Bir Betimsel Analiz Çalışması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *23*(43), 31-62. https://doi.org/10.31795/baunsobed.718062

Demirkaya, Y. & Çelik, F. (2021). Kamu Destekli Sivil Örgütlenme Gücü: Yunus Emre Enstitüsü (YEE). *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *10*(ÖS), 137-156.

Doğan, O., & Işık, G. (2024). Türkiye'de İngiliz Kültürel Diplomasi Varlığı: British Council. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, *12*(1), 1-36.

Goethe Institut Türkei. (n.d.). *Hakkımızda*. https://www.goethe.de/ins/tr/tr/ueb/auf.html

Güngör, N. (2013). *İletişim Kuramlar Yaklaşımlar*. Siyasal Kitapevi.

Güngör, V. (2014). Kültür Diplomasisi, Sivil Toplum ve Bir Aktör Olarak Diaspora Grupları. 18 Aralık 2024 tarihinde http://www.turkevi.org/kultur-diplomasisisivil-toplum-ve-bir-aktor-olarak-diaspora-gruplari/ adresinden alındı.

Güzel, M. (2006). Küreselleşme, İnternet ve Gençlik Kültürü. *Küresel İletişim Dergisi, 1*, 1-16.

İstanbul Okan Üniversitesi Konfüçyüs Enstitüsü. (2024). *Hakkımızda*. https://www.okan.edu.tr/ci/

Karakoyunlu, E. N. (2023). *Türkiye'deki Yumuşak Güç Aktiviteleri Üzerinden Bir Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Yunus Emre Enstitüsü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kılınç, E. P. (2024). Türkiye'de Somut Olmayan Kültürel Mirasın Medyaya Yansıması ve Kültür Endüstrisi Sorunu. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *(54)*, 453-469. https://doi.org/10.52642/susbed.1476209

Kişi, E. (2024). 21. Yüzyılda Türkiye Cumhuriyeti ve Çin Halk Cumhuriyeti İlişkileri Üzerine, Tarihi ve Sosyo-Politik Bir İnceleme. *Uluslararası Stratejik Boyut Dergisi*, *3*(1), 1-16.

Kroeber, A. L., & Van Evera, S. (2009). Public Diplomacy: Ideas fort the War of Ideas. *Middle East Policy*, *16*(3), 106-137.

ODTÜ Konfüçyüs Merkezi. (2019). Hakkımızda. 24 Kasım 2024 tarihinde https://ci.metu.edu.tr/tr/amaclarimiz adresinden alındı.

Öğüt, G. (2009). *Kültürel Dışa Açılımın Kurumsal Araçları olarak Uluslararası Dil- Kültür Enstitüleri ve Yunus Emre Enstitüsünün Yapılandırılması* (Uzmanlık Tezi). Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. http://www.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/31067,gungor-ogut--uzmanliktezipdf.pdf?0

Önal, B. (2020). Çin'in Kültürel Diplomasisi: Konfüçyüs Enstitüleri'nin Rolü ve Eleştiriler. *International Journal of Politics and Security*, *2*(4) (Çin Özel Sayısı), 217-245.

Pamuk Öztürk, N. (2023). Tang Hanedanlığı Dönemi Çin Müziği ve Türk Kavimlerinin Çin Müziğine Etkileri. *Bilig*, *105*, 55-78.

Popovic, M., Jenne, E. K., & Medzihorsky, J. (2020). Charm Offensive or Offensive Charm? An Analysis of Russian and Chinese Cultural Institutes Abroad. *Europe-Asia Studies*, *72*(9), 1445-1467.

Purtaş, F. (2013). Türk Dış Politikasının Yükselen Değeri: Kültürel Diplomasi. *Gazi Akademik Bakış*, *13*, 1-14.

Rawnsley, G. D. (2020). Communicating Confidence China's Public Diplomacy, in Routledge Handbook of Public Diplomacy, (Ed.), *Nancy Snow ve Nicholas J. Cull*, İkinci Edisyon, (ss. 284-300). Routledge Yayınları.

Rawnsley, G. D. (2020). Communicating Confidence China's Public Diplomacy. In N. Snow ve N. J. Cull (Ed.), *Routledge Handbook of Public Diplomacy* (İkinci Edisyon, ss. 284-300). Routledge Yayınları.

Savaş, C. (2020). Uluslararası İlişkilerde Yumuşak Gücün Temel Bir Birleşeni Olarak Kültürel Diplomasi ve Kültürel Etki Stratejileri? *DSJOURNAL*, *1*(1) (Haziran), 21-35.

Smith, P. (2007). *Kültürel Kuram*. Babil Yayınları.

Starr, D. (2009). Chinese Language Education in Europe: the Confucius Institutes. *European Journal of Education*, *44*(1), 65-82.

Tao, Z. (2022). Çin-Türkiye Arasındaki Manevi Bağ: Tarih ve İmgelem. (Çev. Aylin Yılmaz Şaşmaz ve Çile Maden Kalkan). *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, *6*(1), 17-40.

Tavkul, U. (2007). Kültürel Etkileşim Açısından On İki Hayvanlı Türk Takviminin Yayılışı. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, *4*(1), 25-45.

Tokmak, M. C. (2020). *Kültürel Diplomasi Perspektifinden Uluslararası İletişim Stratejilerinin Değerlendirilmesi: Türkiye'de Faaliyet Gösteren Yabancı Temsilcilikler Üzerine Bir İnceleme* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ünalmış, A. N. (2019). Yumuşak Gücün Tesis Edilmesinde Kültürel Diplomasinin Önemi ve Bir Uygulayıcı Olarak Yunus Emre Enstitüsü. *Bilig*, *91*, 137-159.

Web Sitesi Kaynakları

Williams, R. (1993). *Kültür*. İmge Kitapevi.

Yağmurlu, A. (2019). Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Kültür Enstitüleri: Yunus Emre Kültür Enstitüsü. In Ç. Edgücan, Z. Karacagil, & Ş. Bozgun (Ed.) *Current Debates on Social Sciences 2 Law, Political Sciences and Economy* (12-22).

Yağmurlu, A. (2019). Kültürel Diplomasi: Kuram ve Pratikteki Çerçevesi. *Selçuk İletişim*, *12*(2), 1210-1238.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Basım). Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, G. ve Koç Kaplan, S. M. (2023). Ülke Tanıtımında Kültürel Diplomasinin Önemli Bir Aracı Olarak Ulusal Kültür Enstitülerinin Rolü. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *59*, 203-221.

Yıldırımçakar, E. (2019). Kuşak ve Yol Girişimi Bağlamında Çin'in Normatif Güç İnşası ve Türkiye-Çin İlişkileri. *Ulisa: Uluslararası Çalışmalar Dergisi*, *3*(2), 145-169.

Yıldırımçakar, E. (2022). Türkiye-Çin İlişkilerine Etki Eden İç ve Dış Faktörler. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, *22*(1), 155-184.